

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 737/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Psychologicko právne centrum pomoci – v likvidácii**, SNP 113/1, Bošany, IČO 37 917 641, zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, PhD., Mierová 1725, Čadca, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/30/2024 z 27. augusta 2024 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a čl. 37 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je stranou v konaní vedenom pôvodne Okresným súdom Partizánske pod sp. zn. 3C/28/2021 (v súčasnosti konanie vedené Okresným súdom Prievidza pod sp. zn. PE-3C/28/2021) v procesnom postavení žalovaného 1, proti ktorému spoločne so žalovaným 2 (██████████) podala žalobkyňa (██████████) žalobu o určenie, že žalovaný 2 nie je likvidátorom žalovaného 1, a určenie, že žalobkyňa je ako splnomocnenkyňa prípravného výboru sťažovateľa (žalovaného 1) jedinou osobou oprávnenou konať v jeho mene od jeho vzniku.

3. Okresný súd žalobu zamietol v celom rozsahu rozsudkom z 13. septembra 2022 z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na podaní žaloby. Na odvolanie krajský súd napadnutým uznesením rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

4. Odvolací súd v súvislosti so skúmaním otázky právneho zastúpenia sťažovateľa (žalovaného 1) zdôraznil, že v predmetnom konaní o žalobe bolo na návrh žalobkyne nariadené neodkladné opatrenie (uznesenie okresného súdu sp. zn. 3C/28/2021 z 13. septembra 2021 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 27Co/48/2022 z 24. mája 2022), ktorým bola žalovanému 2 uložená povinnosť zdržať sa akýchkoľvek úkonov a konania v mene sťažovateľa (žalovaného 1) až do právoplatného skončenia konania. Citované rozhodnutie sa stalo vykonateľným 30. septembra 2021 a právoplatným 5. októbra 2021. Žalovaný 2 v mene sťažovateľa (žalovaného 1) udelil 20. júla 2022 plnú moc advokátovi JUDr. Ladislavovi Ščurymu, PhD., na zastupovanie v predmetnom konaní. Odvolací súd akcentoval, že žalovaný 2 v rozpore so zákazom, ktorý mu bol uložený právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu o neodkladnom opatrení konal v mene sťažovateľa (žalovaného 1), keď na jeho zastupovanie v tomto konaní splnomocnil advokáta, a preto na plnú moc udelenú advokátovi neprihliadal. Vzhľadom na uvedené zabezpečil opätovné doručovanie rozsudku okresného súdu z 13. septembra 2022 a odvolania, ako aj následných podaní priamo sťažovateľovi (žalovanému 1), ktorému bola poskytnutá primeraná lehota, aby sa k nim mohol vyjadriť. Sťažovateľ svoje právo nevyužil.

5. V kontexte vecného prejednania žaloby krajský súd konštatoval nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, pričom zdôraznil nevyhnutnosť posúdenia nielen žalobného petitu, ale celého obsahu podanej žaloby (k tomu pozri aj R 14/2021). Ďalej konštatoval, že z obsahu žaloby vyplýva, že žalobkyňa má záujem o určenie, že žalovaný 2 nie je likvidátorom sťažovateľa (žalovaného 1), teda nemá práva likvidátora sťažovateľa, naopak, je to žalobkyňa, ktorá je oprávnená za sťažovateľa konať, a teda má práva jeho zástupcu, čo žalobkyňa odôvodňuje okrem iného skutočnosťami, že okrem troch osôb prípravného výboru sťažovateľa (žalobkyňa, žalovaný 2 a [REDACTED]) nikto iný členom sťažovateľa od jeho vzniku až dodnes nebol a ani žalobkyňa a ani [REDACTED] nikdy neboli pozvané a nezúčastnili sa valného zhromaždenia sťažovateľa, ktoré by zvolala rada sťažovateľa, a preto táto nemohla vymenovať žalovaného 2 za výkonného riaditeľa sťažovateľa (štatutárny orgán žalovaného 1). Nemohli byť platne prijatí noví členovia sťažovateľa a takéto osoby ani nemohli na valnom zhromaždení sťažovateľa odsúhlasiť zrušenie sťažovateľa, jeho vstup do likvidácie a voľbu žalovaného 2 za likvidátora sťažovateľa.

6. Odvolací súd ďalej akcentoval, že vyriešenie týchto otázok rozhodnutím súdu bude mať zásadný význam pre ďalšiu právnu existenciu sťažovateľa a jeho konanie vo vzťahu k subjektom súkromného práva, ako aj vo vzťahu k subjektom práva verejného. Deklaratórne rozhodnutie súdu o žalobkyňou požadovaných určeníach je tiež spôsobilé privodiť zmenu zápisu sťažovateľa vo verejnom registri mimovládnych organizácií.

7. Odvolací súd následne konštatoval, že v prejednáwanej veci ide o určenie existencie či neexistencie práva podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, pričom žalobkyňa má na požadovaných určeníach naliehavý právny záujem.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ argumentuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nebolo doručené jeho právnomu zástupcovi, čím došlo *de facto* k vylúčeniu právneho zástupcu z konania. Odvolací súd sťažovateľovi odňal právo na právnu pomoc, resp. právo byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom.

9. Zo záhlavia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ (žalovaný 1) nie je zastúpený nikým, hoci od začiatku sporu bol zastúpený advokátom.

10. Podľa sťažovateľa neodkladným opatrením nemôže byť odňaté základné ústavné právo na právnu pomoc.

11. Sťažovateľ k argumentácii žalobkyne, ktorou táto poukazuje na predmet sporu, ktorým je rozhodnutie o tom, kto je oprávnený konať v mene sťažovateľa, uvádza, že žalobkyňa takéto oprávnenie určite nemá, keďže splnomocnenkyňou prípravného výboru občianskeho združenia bola len krátko.

12. Konanie odvolacieho súdu spočívajúce v doručovaní rozsudku súdu prvej inštancie sťažovateľovi je v rozpore s elementárnou logikou. Sťažovateľ je právnickou osobou, za ktorú koná štatutárny orgán, ktorý za ňu ale z dôvodu existencie neodkladného opatrenia konať nemôže a nemôže ani splnomocniť inú osobu, ktorá by za neho konala.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv sťažovateľa z dôvodu vylúčenia jeho právneho zastúpenia v konaní o určenie, že žalovaný 2 nie je likvidátorom sťažovateľa a že žalobkyňa je oprávnená konať v mene sťažovateľa. Sťažovateľ namieta nemožnosť vyjadriť sa k meritu veci. Predmetom ústavného prieskumu je postup odvolacieho súdu a ním vydané kasačné uznesenie.

14. S prihliadnutím na skutočnosť ústavného prieskumu kasačného rozhodnutia ústavný súd poukazuje v úvode tejto časti rozhodnutia na svoju už ustálenú judikatúru, podľa ktorej predpokladom pre záver o porušení práv (osobitne základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie) je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v príslušných procesných kódexoch (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). Nosná argumentácia sťažovateľa (žalovaného 1), ktorou tento brojí proti postupu odvolacieho súdu, ktorý neprihliadal na právne zastúpenie sťažovateľa s odôvodnením porušenia zákazu uloženého žalovanému 2 neodkladným opatrením (bod 4 tohto uznesenia), ktorý spočíval v udelení plnej moci žalovaným 2 advokátovi JUDr. Ladislavovi Ščurymu, PhD., na zastupovanie sťažovateľa, sa zameriava výlučne na procesné pochybenie odvolacieho súdu a týka sa výlučne ústavnosti procesného postupu pri posúdení právneho zastúpenia sťažovateľa v odvolacom konaní a nemôže byť uplatnená neskôr v následnom konaní. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým neprihliadal v odvolacom konaní na právne zastupovanie sťažovateľa, môže pritom v kontexte všeobecne

ponímanej spravodlivosti v konaní ako celku znamenať aj porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie a základného práva na právnu pomoc (m. m. II. ÚS 332/2018). Kasačné rozhodnutie odvolacieho súdu je preto s prihliadnutím na nosnú argumentáciu sťažovateľa spôsobilé byť predmetom ústavného prieskumu.

15. Sťažovateľ v súvislosti so svojou nosnou námietkou dôvodí predovšetkým tým, že odkaz odvolacieho súdu na neodkladné opatrenie (k tomu pozri bod 4 tohto uznesenia) neobstojí, keďže neodkladným opatrením nemožno *de facto* obmedziť základné právo na právnu pomoc. Úlohou ústavného súdu s prihliadnutím na predmet ústavného prieskumu, ktorým je podľa petitu ústavnej sťažnosti a jej obsahu postup odvolacieho súdu súvisiaci s meritórnym rozhodovaním vo veci určovacej žaloby, nie je posúdiť ústavnú akceptovateľnosť samotného neodkladného opatrenia v zmysle preskúmania jeho obsahu v reakcii na námietku sťažovateľa o tom, či sa (ne)môže vzťahovať na zákaz udelenia plnej moci na zastupovanie advokátom. Úlohou ústavného súdu však s prihliadnutím na obsah ústavnej sťažnosti je posúdenie ústavnej udržateľnosti postupu odvolacieho súdu, ktorý na zastupovanie sťažovateľa neprihliadal s odkazom na neodkladné opatrenie, a to v kontexte možného dopadu takéhoto podľa sťažovateľa vadného postupu na porušenie práv označených v ústavnej sťažnosti.

16. Predmetom rozhodovania pred všeobecnými súdmi je žalobkyňou podaná žaloba (bod 2 tohto uznesenia), ktorá rezultuje v jednoznačný záver o tom, že medzi ňou a žalovaným 2 (ktorý splnomocnil advokáta na zastupovanie sťažovateľa – žalovaného 1) sa vedie spor o tom, kto je oprávnený v mene sťažovateľa (žalovaného 1) konať. Prípadné meritórne rozhodnutie vo veci žaloby bude mať nepochybne právne účinky aj na postavenie a ďalšiu právnu existenciu samotného sťažovateľa v koexistencii s podstatnou otázkou, kto je oprávnený za neho konať. Sťažovateľ vystupuje v konaní o žalobe na totožnej procesnej strane ako žalovaný 2, pričom žalovaný 2 je zároveň osobou, ktorá splnomocnila advokáta na zastupovanie sťažovateľa v napadnutom konaní. Z procesnej logiky veci preto nevyhnutne vyplýva, že v záujme dosiahnutia úspechu vo veci sa postoj sťažovateľa (žalovaného 1) a žalovaného 2 musí konformne zameriavať na preukázanie skutočností svedčiacich v prospech záveru, že oprávneným konať v mene sťažovateľa (žalovaného 1) je žalovaný 2, ktorý je zároveň osobou totožnou s tou, ktorá v mene sťažovateľa splnomocnila advokáta na zastupovanie v napadnutom konaní. Len týmto spôsobom totiž sporová strana môže vyvrátiť tvrdenie protistrany – žalobkyne, že žalovaný 2 ako likvidátor nie je oprávnený v mene sťažovateľa konať (bod 5 tohto uznesenia). Pravdivosť tejto premisy je overená aj samotnou argumentáciou sťažovateľa (ktorého v konaní o ústavnej sťažnosti zastupuje advokát splnomocnený na zastupovanie opätovne žalovaným 2) prezentovanou v ústavnej sťažnosti (bod 11 tohto uznesenia) a zameranou na tvrdenie, že žalobkyňa oprávnenie zastupovať sťažovateľa ako splnomocnenkyňa prípravného výboru určite nemá.

17. V napadnutom konaní však žalovaný 2, ktorý sám splnomocnil advokáta na zastupovanie sťažovateľa (žalovaného 1), nebol pozbavený svojho práva na právnu pomoc, resp. práva byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom. Naopak, z napadnutého uznesenia vyplýva existencia právneho zastúpenia žalovaného 2, ako aj predkladania písomných podaní z jeho strany v odvolacom konaní. Za týchto okolností je neprihliadnutie na právne zastúpenie sťažovateľa v napadnutom konaní výlučne formálnym pochybením bez možnosti potenciálneho materiálneho zásahu do práv sťažovateľa.

18. Nevzhládnutie neústavnosti v postupe odvolacieho súdu, ktorý neprihliadal na právne zastúpenie sťažovateľa v konkrétnych okolnostiach veci, rešpektuje všeobecne ponímanú spravodlivosť, ktorá je súčasťou širšieho konceptu materiálneho poňatia právneho štátu (m. m. I. ÚS 82/07, IV. ÚS 1/07).

19. Berúc do úvahy podstatu sporu, ktorou je určenie osoby oprávnenej konať za sťažovateľa, čo definuje napadnuté konanie ako výlučný spor medzi žalobkyňou a žalovaným 2, ktorí si nárokujú oprávnenie v mene sťažovateľa konať, a nie ako spor medzi žalobkyňou a sťažovateľom ako žalovaným 1, a zohľadňujúc nevyhnutnú totožnosť meritórneho postoja sťažovateľa ako žalovaného 1 a žalovaného 2 (ktorého právne zastúpenie v napadnutom konaní a možnosť brániť sa proti žalobe neboli spochybňované), neprihliadnutie na právne zastúpenie sťažovateľa, majúci striktné formálny charakter, nie je spôsobilé zasiahnuť materiálne do práva sťažovateľa na súdnu ochranu či spravodlivé súdne konanie alebo do práva na právnu pomoc.

20. Za týchto okolností je preto námietka o odňatí právneho zastúpenia sťažovateľa nedôvodná, čo rezultuje odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na právnu pomoc z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

21. Už len pre úplnosť v reakcii na sťažovateľom namietané porušenie čl. 47 ods. 2 charty ústavná sťažnosť sa v tejto časti vyznačuje nedostatočnou sťažnostnou argumentáciou, keďže neobsahuje konkrétnejšiu a určitú ústavnoprávne relevantnú argumentáciu o potenciálnej aplikovateľnosti charty na jeho prípad. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. 6. 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, pozri aj II. ÚS 45/2017, m. m. I. ÚS 473/2024).

22. Medzi náležitosti ústavnej sťažnosti patrí aj zrozumiteľné a preskúmateľné uvedenie konkrétnych právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], a jeho úlohou nie je „triafať“ sa do nešpecifikovaných (resp. nedostatočne špecifikovaných iba ich všeobecným vymedzením) požiadaviek sťažovateľa (II. ÚS 153/2017, I. ÚS 683/2022). Konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa už pri jeho začatí vyznačuje bezvýnimčným uplatňovaním dispozičnej zásady, a preto ústavný súd nie je oprávnený „doplňať“ vlastným hodnotením sťažnosti ako celku taký petit sťažnosti, resp. jej odôvodnenie, ktoré nespĺňajú požiadavky kladené na ich kvalitu zákonom o ústavnom súde (m. m. I. ÚS 357/2017, I. ÚS 521/2020, I. ÚS 473/2024).

23. Ústavný súd v prípade sťažovateľa nepristúpil k výzve na odstránenie zistených nedostatkov ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pretože zistený rozsah deficitov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z jeho ústavnej sťažnosti, nie je povinný

odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Z publikovanej judikatúry jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010, I. ÚS 280/2020). Ústavný súd zároveň prizvukuje, že sťažovateľ je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom a prípadná výzva na odstránenie nedostatkov spočívajúcich v absencii náležitého odôvodnenia ústavnej sťažnosti by *de facto* znamenala suplovanie úkonov právnej služby a povinnosti advokáta postupovať s odbornou starostlivosťou [§ 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, pozn.], čo nie je žiadnym spôsobom akceptovateľné (m. m. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, IV. ÚS 213/2010, II. ÚS 660/2016).

24. V konklúzii uvedeného a v spojení s § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd uzatvára, že ústavná sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 47 charty neobsahuje náležitosti ustanovené zákonom, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu